

Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΕΝ ΧΑΛΚΗΔΟΝΙ 451*

6. Ἡ εἰς τὴν πρωτεύουσαν μεταβῆσα ἐπιτροπὴ «ἀνατολικῶν» κληρικῶν, ἀποτυχοῦσα εἰς τὰ ἐπίσημα αὐτῆς διαβήματα, ὡς ἐκ τῆς σφόδρονος πολιτικῆς τοῦ πατριάρχου Πρόκλου, κατέφυγε πρὸς τὸν ἀρχιμανδρίτην Εὐτυχῆ. Οὗτος ἤδη κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐν Ἐφέσῳ Οἰκ. Συνόδου ἀνῆκε μετὰ τοῦ πολλοῦ Δαλματίου εἰς τοὺς κεκηρυγμένους ἐχθροὺς τοῦ Νεστορίου, φιλοδοξῶν νὰ καταλάβῃ τὸν ἐπισκοπικὸν τῆς πρωτεύουσας θρόνον¹. Εἰς τὸν κατὰ τοῦ Νεστορίου ἀγῶνα συνειργάσθη μετὰ τοῦ σχολαστικοῦ Εὐσεβίου καὶ συνέδεσε σχέσεις πρὸς τὸν Κύριλλον, τὸν ὁποῖον ὑπεστήριξε διὰ τοῦ ἰσχυροῦ ἔκτοτε ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Θεοδοσίου εὐνοῦχου Χρυσάφιου, στενοτάτου αὐτοῦ φίλου καὶ πνευματικοῦ συγγενοῦς². Ἐπὶ τοῦ Π.Κπόλεως Μαξιμιανοῦ, πολὺ δὲ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ Πρόκλου, τοῦ ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν περίπου ἐν Κπόλει ζήσαντος καὶ καλῶς γινώσκοντος πᾶσαν τὴν πολιτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν τοῦ κράτους καὶ τοὺς μεγάλους αὐτῆς παράγοντας, ὡς ἐκ τῆς ἀμερίστου δὲ εὐνοίας πρὸς αὐτὸν τῆς αὐλῆς καὶ τοῦ ὄλου λαοῦ τῆς πρωτεύουσας ἐπιδειξαμένου ἀνεξαρτησίαν γνώμης καὶ πρωτοβουλίαν δράσεως³, ὁ Εὐτυχῆς δὲν ἐτόλμησε νὰ θορυβῆσῃ οὐδὲ νὰ παραστῆ, ὡς ἡεῖου, ἀπαραίτητος σύμβουλος καὶ ὁδηγὸς τῶν πατριαρχῶν, ἀλλ' ὑπε-

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους σ. 224.

1. Ἡρακλείδου Δαμασκηνοῦ σ. 262—263 «Μὴ ὢν ἐπίσκοπος, χάρις τῷ βασιλεῖ, ἔδωκεν ἑαυτῷ ἕτερον ἀξίωμα, τὸ τοῦ ἐπισκόπου τῶν ἐπισκόπων» πρβλ. καὶ Θεοφάν. σ. 98—99 «βουλόμενος Εὐτυχῆ, ὁμόφρονα αὐτοῦ, εἰς τὴν ἐπισκοπὴν προχειρίσασθαι» (ὁ Χρυσάφιος).

2. Θεοφάν. αὐτόθι. Εὐαγρ. ἐ. Ἰστ. II, 2. Liberatus Defensio Trium Capit. c. 12 p. 73

3. Ἐπαυσε τὸ σχίσμα τῶν Ἰωαννιτῶν, διὰ τῆς ἀνακομιδῆς τῶν λειψάνων τοῦ Χρυσοστόμου· ἔλυσε τὸ ζήτημα τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Ἰλλυρικοῦ διὰ τῆς κωδικοποιήσεως τοῦ νόμου 421 εἰς τὸν κώδικα τοῦ 438· ἐπεβλήθη εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἀσίας καὶ τοῦ Πόντου.

κρίνεται¹. Ἐστερημένος σοβαρᾶς θεολογικῆς μορφώσεως, παρασυρθείς ὑπὸ τῆς πρὸς τὸν Νεστορίου ἀντιπαθείας εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Κυρίλλου, ἐνεπλάκη εἰς τὸν δαίδαλον τῶν «12 Κεφαλαίων» καὶ εὐκόλως ἐξέπεσεν εἰς τὰ ἄκρα. Μὴ ἐννοῶν τὴν ἀληθῆ σημασίαν τοῦ δογματικοῦ τύπου τῶν «Διαλλαγῶν», ἤρκειτο εἰς μόνα τὰ δεδομένα τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου τοῦ 431 καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν δημιουργηθεῖσαν διαίρεσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἣτις ἐκατέρωθεν διευτυποῦτο εἰς ἐκφράσεις συντόμους καὶ ἀτελεῖς, αἵτινες μὴ ἀποδίδουσαι τὴν ἀλήθειαν ὅλην, ἐχρησίμευον ἐν τούτοις ὡς σύμβολα, φανατίζοντα τὰ πλήθη. Αἱ «δύο φύσεις» ἀπέβησαν «δύο πρόσωπα» ἐν τῷ Χριστῷ, «δύο υἱοί», ὅπερ οὔτε ὁ Νεστόριος οὔτε οἱ Ἀντιοχεῖς ἐδίδαξαν· ἐνῶ ἐξ ἄλλου ἢ ἔνωσις τῶν δύο φύσεων εἰς «μίαν σεσαρκωμένην» ἐν τῷ Χριστῷ εὐκόλως ἤγαγεν εἰς σάρκα ἢ σῶμα οὐχὶ ὁμοούσιον τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, ἀλλὰ διάφορον αὐτῆς καὶ ἐξ οὐρανοῦ ἢ οὐρανιας, θείας προελεύσεως, ἐξ οὗ προῆλθε καὶ ἠκούετο ἑλευθέρως ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἢ ἔκφρασις «ὁ Θεὸς ἀπέθανεν» ἐπὶ τοῦ σταυροῦ². Αἱ διηγῆσεις τῶν ἀντιοχέων κληρικῶν παρέστησαν εἰς τὸν Εὐτύχῃ ἀναζωογονηθέντα ἐπικινδύνως τὸν Νεστοριανισμόν, περὶ οὗ αὐτὸς ἐξηκολούθει νὰ ἔχη τὰς ἀνωτέρω ἀντιλήψεις. Κατήγγειλαν εἰς αὐτὸν τὸν Ἐδέσης Ἰβαν καὶ Θεοδώρητον τὸν Κύρου, ὡς τοὺς σημαφόρους τοῦ ἀνακύψαντος νεστοριανισμοῦ ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς διδασκαλίας τοῦ Διοδώρου καὶ Θεοδώρου.

7. Τῷ 441 ὁμοῦς ἀπέθανεν ὁ Ἀντιοχεῖας Ἰωάννης, ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Δόμνου, μετριωτάτης θεολογικῆς μορφώσεως καὶ ἀδυνατοῦ χαρακτήρος, κληρονομήσαντος ἀπὸ τοῦ θείου καὶ τὴν μεγάλην καὶ ἀπεριόριστον ἐμπιστοσύνην πρὸς τὸν ἐπ. Κύρου Θεοδώρητον, ὅστις ἀπέβη ὁ κυριώτατος παράγων τῆς καθόλου ἐκκλησιαστικῆς ἐν τῷ κλίματι τοῦ ἀντιοχειακοῦ θρόνου κινήσεως. Βαθῆς ἐρμηνευτῆς τῆς Γραφῆς ὡς οὐδεὶς τῶν συγχρόνων αὐτοῦ³ καὶ γνώστης τῆς ἱστορίας

1. Ἡρακλείδου Δαμασκηνοῦ σ. 99—100 «τὰ μὴ γενόμενα δι' ὑποκρισίαν ἐπὶ τῶν προκατόχων σου (εἶπεν ὁ Εὐτύχης τῷ Φλαβιανῷ) θὰ γίνωσι χωρὶς ὑποκρισίας ἐπὶ τῶν χρόνων σου».

2. Ἐπιστ. Δόμνου πρὸς Διόσκορον, τοῦ ἔτ. 445)6 Βλ. Ν. Gloubocowski: Θεοδώρητος ὁ Κύρου I σ. 199—200.

3. Ὁ Φώτιος ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῆς Γραφῆς σὺδένος ἄλλον εὗρισκε ἴσον πρὸς τὸν Θεοδώρητον ἐν ὅλῃ τῇ χριστιανικῇ ἀρχαίότητι. Μερσιόβ. κῶδ. 203. 204. 205=Migne t. 103, c. 673-676. Κατὰ τὸν Newmann «ὁ Θεοδώρητος κατέχει ἐν τῇ θεολογικῇ φιλολογίᾳ τῶν πρώτων αἰώνων τοιαύτην θέσιν, ὥστε δὲν ἔχει συναγωνιστὰς» (Historical sketches, vol. II p. 326 London. 1885.

τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς λογοτεχνίας, ὁ Θεοδώρητος καὶ ὡς ἐπίσκοπος τῆς μικρᾶς καὶ ἀποκέντρον αὐτοῦ ἐπαρχίας ἀπὸ τοῦ 423 ἀπέδειξε θαυμασίαν πολυμερῆ δρᾶσιν ὑπὲρ τῆς θρησκευτικῆς καὶ κοινωνικῆς προόδου τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ¹. Ἡ πολυμερὴς δὲ αὐτοῦ δρᾶσις προσεπόρισεν εἰς αὐτὸν μέγα κύρος καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἐτιμᾶτο ὑπὸ τε τῆς ἱεραρχίας καὶ ὑπὸ πλείστων ἐπιφανῆ ἀξιώματα ἐν τῇ πολιτείᾳ ἐχόντων ἀνδρῶν, ἰδιαιτέρως ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ κράτους. Ὁ νέος πατριάρχης Ἀντιοχείας εἰς αὐτὸν ἐνεπιστεύθη τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης ἐν τῷ κλίματι τοῦ θρόνου, διὰ τῆς πληρώσεως τῶν κενουμένων ἐπισκοπικῶν ἐδρῶν διὰ βεβαίων καὶ ἀσφαλῶν ἀνδρῶν, προσκειμένων εἰς τὴν ἀντιοχειακὴν δογματικὴν ἰδεολογίαν. Ὁ Θεοδώρητος, ἀξιῶσει τοῦ Δόμνου, ἐπὶ πολὺ παραμένων ἐν Ἀντιοχείᾳ συχνὰ ἐκῆρυτε τὸν λόγον ἐπ' ἐκκλησίας, συμμετεῖχε δ' ἀνεπισήμως τῆς διοικήσεως τῆς μητροπολιτικῆς τῆς «Ἀνατολικῆς» Ἐκκλησίας. Τοῦτο ἀπετέλεσεν ἐπιχείρημα κατηγορίας κατ' αὐτοῦ πρὸς τὴν αὐλήν, ὅτι παραμένων ἐπὶ μακρὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ συγκαλεῖ συνόδους ἐν αὐτῇ², ὅτι συνεδρεύει εἰς τὸ μητροπολιτικὸν δικαστήριον εἰς ὑποθέσεις κληρικῶν³. Ὅτε δὲ τῷ 444 ἀπέθανεν ὁ Κύριλλος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὁ Θεοδώρητος ἀπέμεινε πάντως ἡ μεγίστη θεολογικὴ δύναμις τῆς χριστιανικῆς Ἀνατολῆς καὶ κατ' αὐτοῦ ἐστράφη ὄλος ὁ ἐκ Κπόλεως καὶ ἐξ Ἀλεξανδρείας ἀμείλικτος πόλεμος. Πρὸ τοῦ τάφου ἐξέλιπε καὶ ἡ ἐκδήλωσις τῆς πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας ἀντιθέσεως ἐνώπιον δὲ τῆς προφανείσης νέας αἰρέσεως τοῦ Εὐτυχοῦς, διὰ τὸν Θεοδώρητον ὁ Κύριλλος τῶν Διαλλαγῶν παρέμεινε ὁ «μακάριος» καὶ «μέγας φωστὴρ τῆς οἰκουμένης»⁴, παρέχων ὄπλα, μετὰ τῶν ἄλλων ἁγίων πατέρων, κατὰ τοῦ Μονοφυσισμοῦ. Ἡ ἱεραρχία τῆς «Ἀνατολῆς», ἐκκαθαρισθεῖσα σχεδὸν ἐντελῶς ἀπὸ τῶν ἐν Ἐφέσῳ ὁπαδῶν τοῦ Κυρίλλου, συνεκεντρώθη περὶ τὴν δογματικὴν διατύπωσιν τῶν Διαλλαγῶν. Ἀπὸ τοῦ 435 ἤδη τὸν «ἀποστάτην» κυρίλλειον Ραββουλᾶν ἀντικατέστησεν ἐν Ἐδέσῃ τῆς Ὀσρονηῆς ὁ

1. Ἐπιστ. 96=Migne t. 83 c. 1289.

2. Κατὰ τῆς κατηγορίας ταύτης ἀπολογούμενος πρὸς τοὺς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ἰσχυροὺς αὐτοῦ φίλους ἔγραψεν ὁ Θεοδώρητος «οὔτε ἐπὶ τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἐν ἁγίοις Θεοδότου οὔτε ἐπὶ τοῦ μακαρίας μνήμης Ἰωάννου οὔτε ἐπὶ τοῦ ἁγιωτάτου ἐπ. κυρίου Δόμνου ἐκὼν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν εἰσῆιν, ἀλλὰ καὶ πεντάκις καὶ ἑξάκις καλούμενος μόλις ὑπήκουον. τῷ ἐκκλησιαστικῷ κανόνι πειθόμενος» ἐπ. 81 Νόμῳ ὑπάτῳ,=Migne 83 c. 1261.

3. Ἐπιστ. 87 Δόμῳ Ἀπαμείας=M. 83 c. 1281.

4. Ἐπιστ. 85=M. 83 c. 1262 καὶ ἐν Ἐφρανιστῇ, c. αὐτ. 212-213.

ὁ θερμουργὸς καὶ ἐκλεκτὸς θεολόγος Ἰβας, οὗ ἡ πρὸς Μᾶριν τὸν Πέροσιν ἐπιστολὴ περὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ πεπραγμένων καὶ περὶ τοῦ ἐπιδίκου ζητήματος τοῦ ὄρου «Θεοτόκος» προεκάλεσε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν Ἐκκλησιῶν πολὺ περισσότερον τῶν «ἀναθεματισμῶν» τῶν 12 Κεφαλαίων¹. Τὴν δὲ κενωθεῖσαν Μητροπόλιν Τύρου τῷ 445]6 κατέλαβεν ἐκλεγείς ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων Φοινίκης, ὁ γνωστὸς φίλος τοῦ Νεστορίου κόμης Εἰρηναῖος, μετὰ τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας μὴ λησμονήσας εἰς τὰ κηρύγματα αὐτοῦ τὴν ἀποστροφὴν πρὸς τὴν λέξιν «Θεοτόκος», τόσον δὲ ὥστε ὁ Θεοδώρητος ἠναγκάσθη νὰ συστήσῃ εἰς αὐτὸν ν' ἀποφεύγῃ τὰς προκαλούσας συζήτησιν καὶ ἔριδα ἐκφράσεις καὶ νὰ προτιμᾷ τὰ τὴν ἀλήθειαν ἐκφράζοντα συμπεράσματα². Ὁ Εἰρηναῖος ἦτο δίγαμος καὶ κατὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔθος τοῦτο ἦτο κώλυμα διὰ τὴν εἰς ἐπίσκοπον χειροτονίαν του. Ἄλλ' οὔτε ὁ χειροτονήσας αὐτὸν Δόμνος³ ἔλαβε τοῦτο ὑπ' ὄψιν καὶ ὁ Κπόλεως Πρόκλος ἀνεγνώρισεν αὐτόν⁴. Τὸν ἐπίσκοπον Ἀνταράδου Ἀλέξανδρον, φίλον τοῦ Κυρίλλου, καλέσας εἰς Ἀντιόχειαν ἠνάγκασεν εἰς παραίτησιν καὶ ἀντικατέστησε διὰ τοῦ Παύλου, χαρκτηρισθέντος ὑπὸ τῶν κυριλλείων ὡς φίλου τοῦ Νεστορίου⁵. Οὕτω δ' ἀπὸ τοῦ 436 εἰς τὴν ἔνωσιν τῶν Διαλλαγῶν προσεχώρησαν ἡ Φοινίκη, ἡ Κιλικία, ἡ Ἀραβία, ἡ Μεσοποταμία, ἡ Ὀσσορηνή, ἡ Εὐφρατησία, ἡ δευτέρα Συρία καὶ ἡ Ἰσαυρία⁶.

8. Ὅτε ταῦτα συνειeloῦντο ἐν «Ἀνατολῇ», ἀπὸ διετίας ἤδη τὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας κατεῖχεν ὁ Διόσκορος, ἀρχιδιάκονος τοῦ Κυρίλλου, ὃν διεδέξατο ἀποθανόντα τῷ 444, καὶ τοῦ ὁποῖου ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν ἀπεδείχθη πολέμιος⁷, εἰ καὶ πιστῶς ἠκολούθησε καὶ

1. Assemani : Bibliotheca Orientalis t. I p. 424. Tillemont : Mémoires etc. XIII, 823 καὶ XV, 966.

2. Ἐπιστ. 16=M. 83 c. 1193.

3. καὶ οὐχὶ ὁ Θεοδώρητος, ὡς τινες καὶ τότε διέδωκαν καὶ σήμερον ἀναγράφουσι. Ὁ Θεοδώρητος, κατὰ τὴν ὑπὸ Διοσκόρου τῷ 447 ἀνακίνησιν τοῦ ζητήματος τοῦ κύρους τῆς χειροτονίας τοῦ Εἰρηναίου, ὑποδεικνύων εἰς τὸν Δόμνον τί ἀπολογούμενος ἔπρεπε νὰ γράψῃ εἰς ΚΠολιν, σαφῶς λέγει ὅτι ὁ Δόμνος τὸν Εἰρηναῖον ἐχειροτόνησε. Ἐπιστ. 110=M. 82 c. 1305.

4. Ἐπιστ. 110 Δόμνῳ Ἀντιοχείας, αὐτόθι. Πλὴν τῆς τοῦ Πρόκλου μνημονεύει τῆς ἐπιδοκιμασίας καὶ τῶν ἐπισκόπων Ποντικῆς καὶ Παλαιστίνης.

5. Martin : Actes du pseudo-synode d'Éphèse p. 148-151.

6. Synodicon κεφ. 197=Migne 84 c. 810-812.

7. Ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ πλῆθους διὰ τῆς διανομῆς εὐάνου ἄρτου καὶ ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς δαπάνας τῆς ἐκλογῆς του, ὁ Διόσκορος ἐδήμεισε τὴν σπουδαίαν περιουσίαν τοῦ Κυρίλλου, ἀρπάσας αὐτὴν ἀπὸ τῶν

τὴν φιλόδοξον ἐκείνου πολιτικὴν καὶ τὰς θεολογικὰς αὐτοῦ ἀντιλήψεις, παρακολουθήσας ἤδη ἀπὸ τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου τὸν ἀγῶνα τοῦ Κυρίλλου κατὰ τοῦ Νεστορίου μέχρι τῶν Διαλλαγῶν καὶ ἔκτοτε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀγῶνος δὲν ἦτο καθ' ὅλα ἱκανοποιητικόν· ἡ καταδίκη τοῦ Νεστορίου δὲν συμπαρέσυρε καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ 381 προαγόμενον ἀξίωμα τοῦ θρόνου τῆς Κπόλεως, τὸ ὁποῖον σπουδαίως ἐνίσχυσε ἡ δωδεκαετής πολιτεία τοῦ φρονίμου καὶ πολιτικωτά-Πρόκλου, ὅστις καὶ ἐν τῇ διοικήσει ζωηρότερον ἠκολούθησε τὸ πρόγραμμα τοῦ Νεκταρίου καὶ Χρυσοστόμου καὶ Ἀττικοῦ, καὶ εἰς τὰ γενικώτερα ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα διετήρησε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἀδιαφιλονείκητον τὴν πρωτοβουλίαν. Ἡ Ἀντιόχεια διὰ τοῦ Ἰωάννου ἐπιτυχῶς καὶ νικηφόρως ἀντέστη κατὰ τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἐπιβολῆς ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας καὶ διὰ τῆς ἐκκαθαρίσεως τῆς ἱεραρχίας τῆς «Ἀνατολῆς» ἐξουδετέρωσε τὰς ἐν Συρίᾳ καὶ Μεσοποταμίᾳ κατακτήσεις τῆς ἀλεξανδρινῆς θεολογίας. Τὸ πρωτεῖον ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς Ἀνατολῆς, τὸ ὁποῖον πρὸς στιγμὴν διεξεδίκησεν ὁ ἅγ. Κύριλλος, ἐξησφαλίσθη ὑπὲρ τοῦ ἐπισκόπου τῆς πρωτευούσης τοῦ κράτους καὶ μάτην οἱ περὶ τὸν πάπαν τῆς Αἰγύπτου προσεποιοῦντο ἐπίμονον ἀγνοίαν τῆς Β' οἰκουμενικῆς, θυσιάζοντες εἰς τὸν μισητὸν 2ον αὐτῆς κανόνα καὶ αὐτὸ τὸ ὑπ' ἐκείνης συμπληρωθὲν Σύμβολον τῆς πίστεως, τὸ ὁποῖον ἠγνοήθη καὶ ἐν Ἐφέσῳ τῷ 431, δὲν θ' ἀναγνώσθη δὲ καὶ ἐν τῇ Ἀηστρικῇ Συνόδῳ τοῦ 449, εἰς δὲ τὰ ἐπίσημα καὶ ἀνεπίσημα ἔγγραφα μέχρι τοῦ 450 ἔπεκαλοῦντο τὸ κύρος μόνον τῆς Α' καὶ Γ' οἰκουμενικῆς Συνόδου. Πρὸς ταῦτα πάντα δὲν ἠδύνατο νὰ συμβιβασθῇ ὁ φιλόδοξος καὶ ἀμέτρως ὀρμητικὸς Διόσκορος. Καὶ κατὰ μὲν τὰ πρῶτα ἔτη ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς του, ἀπασχολημένος εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς κληρονομίας τοῦ προκατόχου του Κυρίλλου¹, δὲν ἀνείχθη εἰς τὰ γενικώτερα τῆς Ἐκκλησίας ζητήματα. Ἐκ τῶν ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του ἀποκρίσεων εἰς τὰ κοινωνικὰ γράμματα αὐτοῦ, ὁ μὲν πάπας Λέων ὑπεμίμησεν εἰς αὐτὸν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ προσαρμόσῃ τὰς τελετουργικὰς συνηθείας τῆς ἐκκλησίας του πρὸς τὰς τῆς Ρώμης, ἣτις κατεῖχεν αὐτὰς ἀπὸ τοῦ Πέτρου, ὅστις ἦν διδάσκαλος τοῦ Μάρκου, οὗ τὸν θρόνον εἶχεν ὁ Διόσκο-

κληρονομησάντων αὐτὸν συγγενῶν (ἀδελφῶν καὶ ἀνεψιῶν) Mansi VI, c. 1026—1028, κατηγορήσας αὐτὸν ὡς ἐξαντλήσαντα τὸν πλοῦτον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς εἰς τὸν κατὰ τοῦ Νεστορίου ἀγῶνα. Βλ. Hefele-Leclercq: Histoire des Conciles II 1 p. 505—7.

1. Βλ. ἄνωτ. σημ. 7.

ρος¹. Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἐπὶ τῇ βάσει, ὡς ἔγραφε, τῶν περὶ αὐτοῦ πληροφοριῶν, ὡς ἄνδρὸς ἑναρέτου καὶ μάλιστα ταπεινόφρονος, ἐπεδείκνυεν εἰς αὐτὸν φιλάδελφον ἐκτίμησιν². Δὲν ἐβράδυνεν ὁμοῦ ὁ Διόσκορος ν³ ἀποκαλύψῃ εἰς τοὺς ἀντιοχεῖς οἷος πράγματι ἦτο. Ἡ εἰς τὴν Μητροπόλιν Τύρου ἐκλογὴ τοῦ κόμιτος Εἰρηναίου ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν πρώτην ἀφορμὴν. Τὸ παράνομον τῆς ἐκλογῆς ταύτης τοῦ Εἰρηναίου, ὡς διγάμου, κατηγγέλθη ὑπὸ τῶν ἀδιαλλάκτων κυριλλείων τῆς Ἀνατολῆς εἰς τε τὴν Κπολιν καὶ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Καὶ ἐν Κπόλει μὲν ὁ Πρόκλος ἀνεγνώρισεν αὐτήν, δικαιολογηθεῖσαν καὶ ἐκ προτέρων παραδειγμάτων καὶ ἐκ τῆς ὁμολογουμένης ἀξίας τοῦ Εἰρηναίου⁴. Μετὰ τὸν θάνατον ὁμοῦ αὐτοῦ ὁ Διόσκορος διὰ τοῦ Εὐτυχοῦς καὶ τοῦ Χρυσασαφίου διετίθηκε τὴν αὐλὴν δυσμενῶς κατ' αὐτοῦ, ἐν συνόδῳ δὲ τῆς Ἀλεξανδρείας κατεδίκασεν ἐπισήμως τὴν χειροτονίαν καὶ δι' αὐταρχικῆς πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Δόμνον ἐπιστολῆς ἀπήτησε τὴν ἀκύρωσιν τῆς τε ἐκλογῆς καὶ τῆς χειροτονίας καὶ ἠξίωσε ν⁵ ἀνακοινωθῆ ἡ ἐπιστολὴ του εἰς πάσας τὰς Ἐκκλησίας τῆς «Ἀνατολῆς», ἐπικαλούμενος καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ θρόνου τοῦ ἁγίου Μάρκου, οὗ αὐτὸς ἦτο διάδοχος· ἀντέγραφεν ἀδεξίως τὸ πρὸ μικροῦ ἐκ Ρώμης εἰς βάρος του μᾶθημα τοῦ Λέοντος. Εἰς ἀπάντησιν ὁ Δόμνος ὑπέδειξεν εἰς αὐτὸν τὸ ἀντικανονικὸν τῆς ἐπεμβάσεώς του εἰς τὴν διοίκησιν τῆς «Ἀνατολῆς», παρὰ τοὺς κανόνας τῆς Α' καὶ Β' οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἠρνήθη δὲ διὰ τοῦτο νὰ κοινοποιήσῃ τὴν ἐπιστολήν, καὶ εἰς τὴν καύχησιν τοῦ θρόνου τοῦ ἀποστόλου Μάρκου ἀντέταξε τὴν καύχησιν τοῦ θρόνου τῆς Ἀντιοχείας, ἰδρυθέντος «ὑπὸ τοῦ μεγάλου Πέτρου, διδασκάλου τοῦ μακαρίου Μάρκου καὶ πρώτου καὶ κορυφαίου τοῦ τῶν ἀποστόλων χοροῦ»⁶. Ἡ ἀντίδρασις αὕτη ἔξ Ἀντιοχείας δὲν ἀνέκοψε τὴν ἐπίθεσιν τοῦ Διοσκόρου, ἀλλὰ καὶ ἐνέτεινεν αὐτήν. Τὸ ἔδαφος ἦτο παρεσκευασμένον ἐν Κπόλει, ἔνθα ὁ εὐνοῦχος Χρυσάφιος, ἀρχιθαλαμηπόλος ἀλλὰ καὶ ἐχθρὸς τῆς Πουλχερίας, ἐδέσποζεν ὀριστικῶς τοῦ ἀβούλου καὶ εὐπίστου Θεοδοσίου τοῦ β', κατορθώσας τὴν μὲν Πουλχερίαν ν⁷ ἀπομακρύνῃ ἐκ τῶν ἀνακτόρων, νὰ ἐπαναφέρῃ δὲ τὴν Εὐδοκίαν ἔξ Ἱεροσολύμων, ἔνθα ὁ ἐπίσκοπος Ἰουβενάλιος, ἤδη ζῶντος τοῦ Κυρίλλου, εἶχε διαθέσει αὐτήν εὐμενῶς ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ κατὰ

1. Λέοντος ἐπιστ. 9 Διοσκόρφ Ἀλεξανδρείας, 21 ἰουνίου 445=Migne L. 54c. 624—627.

2. Θεοδώρ. ἐπιστ. Διοσκόρφ=Migne 83c. 1232

3. Θεοδ. ἐπιστ. Δόμνῳ=Migne 83c. 1304—1305.

4. Θεοδ. ἐπιστ. 86=M. 83c. 1280.

τοῦ ἀντιοχειακοῦ θρόνου, εἰς βάρος τοῦ ὁποίου αὐτὸς ἀπὸ τοῦ 429 ἐπεδίωκε τὴν ἰδίαν προαγωγὴν.

9. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 446 ἐν Κπόλει ἀπέθανεν ὁ Πατριάρχης Πρόκλος, ὁ φρόνιμος καὶ εἰρηνοποιοὺς ἀνὴρ, ὁ διὰ τοῦ ἀδιαφιλονεικίτου κύρους αὐτοῦ ἐπιβληθεὶς εἰς τε τὴν αὐλὴν καὶ τὴν ἐν αὐτῇ ἑραδιουργίαν, περιορίσας τοὺς ἀποχαλινωθέντας μοναχοὺς διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ λαοῦ τῆς Πρωτευούσης μεγίστης ἐπιρροῆς του καὶ ὀριστικῶς ἀποκαταστήσας τὴν ἐνότητα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Πρωτευούσης διὰ τῆς ἀνακομιδῆς τῶν λειψάνων τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου ἐκ τοῦ τόπου τῆς ἐξορίας εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν μαυσώλειον τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τῷ 438. Τὸ ὑπὸ τῆς Β'. οἰκουμενικῆς Συνόδου δοθὲν εἰς τὸν ἐπίσκοπον Κπόλεως προνόμιον, ὡς ἐπίσκοπον τῆς πρωτευούσης Νέας Ῥώμης, δεύτερον ἐν τῇ ἱεραρχικῇ κλίμακι τῆς καθόλου ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, ἐφηρημόσθη εὐρύτατα ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Πρόκλου, ὅστις καὶ αὐτὸς ἐνίστε προέτεινεν ἢ ἐξέλεγε τοὺς καταλλήλους διὰ τὰς κενὰς θέσεις ἐπισκόπων τῶν ἐπαρχιῶν¹, καὶ τοὺς ἐπὶ τόπου ἐκλεγομένους ὑπὸ τῶν ἐπαρχιῶν ἐχειροτόνει ἐν Κπόλει², τοῦ πράγματος τούτου θεωρουμένου ὡς νομίμου προνομίου τοῦ πατριάρχου Κπόλεως, στηριζομένου ἐπὶ τοῦ κανόνος τῆς Συνόδου τοῦ 381³, καὶ ἐπὶ νόμου Θεοδοσίου τοῦ β' «κελεύοντος παρὰ γνώμην τοῦ ἐπισκόπου Κπόλεως χειροτονίαν ἐπισκόπου μὴ γίνεσθαι»⁴.

1. Τὸν τοσοῦτο διακριθέντα κατὰ τὰς Συνόδους τοῦ 448, 449 καὶ 451 Καισαρείας Θαλάσσιον, πρῶην ἀνώτατον διοικητὴν τοῦ Ἰλλυρικοῦ καὶ μετατεθέντα ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἰδιότητα εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, «ἐπιβαλὼν χεῖρα ὁ Πρόκλος ἀντι ὑπάρχου ἐπίσκοπον τῆς Καισαρείας ἀνέδειξε... πρᾶγμα θαυμαστόν, ᾧ ἐπεχείρησε Πρόκλος καὶ οἷον οὐδεὶς τῶν πάλαι ἐπισκόπων πεποιήκει» προστίθῃσιν ὁ ἀναγράφων τοῦτο Σωκράτης (Ἐκκλ. Ἱστορ. VII, 48).

2. Mansi VII, c. 272—296.

3. Καὶ διημφεσβήτησαν μὲν τινες καὶ πρότερον τοῦτο, θεωρήσαντες ὡς προσωπικὸν προνόμιον τοῦ Ἀττικοῦ, ἐξ οὗ οἱ Κυζικηνοὶ ἐξέλεξαν αὐτοὶ τὸν ἐπίσκοπόν των, ἀποκοῦσαντες τὸν ὑπὸ τοῦ Π.Κ. Σιωνινίου ἐκλεγέντα καὶ χειροτονηθέντα διὰ τὴν Κύζικον Πρόκλον (Σωκρ. VII, 28), καὶ βραδύτερον πολλαχοῦ ἀπέφευγον τὰς ἐν Κπόλει χειροτονίας (Mansi VII, c. 291). Ἐν τῇ 11ῃ ὄμωσ συνεδρίᾳ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου οἱ παριστάμενοι κληρικοὶ τῆς Κπόλεως ἀνεβόησαν «τὰ τῶν πατέρων τῶν ῥν' κρατεῖται» τὰ προνόμια Κπόλεως μὴ ἀπόληται· ἢ χειροτονία, κατὰ τὸ ἔθος, ὑπὸ τοῦ ὁδε ἀρχιεπισκόπου γένηται» Mansi VII, c. 293.

4. Σωκρ. VII, 28, κατὰ δὲ τὸ παράδειγμα τῆς Κπόλεως ἔπεισεν ὁ Λέων Οὐαλεντινιανὸν τὸν γ'. νὰ ἐκδώσῃ διὰ τὴν Δύσιν τὴν Constitutio τῆς 8 Ἰουλίου 445 ὑπὲρ τοῦ ἐπ. Ῥώμης, δι' ἧς πᾶσαν πρᾶξιν ἐκκλησιαστικὴν τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Γαλλίας καὶ ἄλλων χωρῶν ὑπήγαγεν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ ἐπ. Ῥώμης.

Παρέμεινε δ' ὁ Πρόκλος πιστὸς καὶ εἰς τὴν δογματικὴν τῶν Διαλλαγῶν τοῦ 433, ὥστε καὶ ὑπὸ τοῦ Κυρίλλου ὀρθοδοξότατος νὰ ὁμολογήθῃ¹ καὶ τῶν ἀντιοχέων νὰ ἐπιτύχη τὴν ἀμέριστον ἐκτίμησιν². Ἡ θεολογία αὐτοῦ εἰς τὸ ἐπίδικον ζήτημα τῆς ἐνανθρωπήσεως ἀριστα διευπάθη δι' ὧν παριστᾷ τὴν Θεοτόκον λέγουσαν «Δύο φύσεων σύνοδος καὶ ἑνὸς Υἱοῦ τόκος. Λόγου καὶ σαρκὸς ἀσύγχυτος ἐνώσις καὶ ὁ γεννηθεὶς χθὲς κατὰ σάρκα Θεὸς ἐστὶ τὸ ἐκ Πατρὸς καὶ ἀνθρώπος τὸ ἐξ ἐμοῦ»³. Εἶνε εὐνόητος, ὅτι ἐπὶ τοιοῦτου κυβερνήτου τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἀπὸ τοῦ 440, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πολλοῦ Δαλαματίου, ἀπομείνας μόνος κατὰ τὸν τύπον ἐκείνου «ἐγκλειστος» ἀρχιμανδρίτης μοναχὸς Εὐτυχῆς δὲν ἐτόλμα ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ν' ἀναμιχθῆ εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς πρωτεύουσας, παρὰ πᾶσαν τὴν ἰσχυρὰν προστασίαν τοῦ Χρυσοφίου⁴. Αποθανόντος ὅμως τοῦ Πρόκλου, εἰς διαδοχὴν αὐτοῦ ἐτέθη, φαίνεται, καὶ τοῦ Εὐτυχοῦς ἡ ὑποψηφιότης⁵: ἄλλ' ἀντ' αὐτοῦ ἐξελέγη ὁ πρεσβύτερος τῆς Ἐκκλησίας Κπόλεως Φλαβιανός, ἀνὴρ φρόνιμος, πιστὸς ὁπαδὸς τῶν «Διαλλαγῶν», εὐλαβὴς πρὸς τὴν μνήμην τοῦ Κυρίλλου, ἀλλὰ καὶ φίλος εἰλικρινῆς τῶν Ἀντιοχέων. Ἴσως διότι ἔστειρεῖτο τοῦ δώρου τῆς εὐγλωττίας⁶ ἴσως καὶ διότι τὸ ἀπ' ἄμβωνος κήρυγμα δὲν ἦτο ἀκίνδυνον ἐν μέσῳ τῆς ἀτμοσφαιρας, τὴν ὁποίαν ἀποτινος ἐδηλητηρίασαν τὰ ὑποπτα κηρύγματα τοῦ Εὐτυχοῦς, ἴσως δὲ καὶ διότι ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ὁ νέος ἀρχιεπίσκοπος εὐρέθη πρὸ ἀκηρύκτου πολέμου ἀπὸ τε τῆς αὐτῆς καὶ ἐξ Ἀλεξανδρείας, ὁ Φλαβιανὸς δὲν ἐπεζήτησε τὴν διὰ τοῦ λόγου πρὸς τὰ πλήθη ἐπικοινωνίαν. Καὶ ὁ μὲν Διδόσκορος ἀμέσως διετέθη ἐχθρικῶς πρὸς αὐτόν, «οὐδεμιᾶς προϋπηγομένης αἰτίας», ὡς αὐτὸς λέγει ὁ Φλαβιανός⁷, ὡς δ'

1. Ἐπιστ. 67=M. 77 c. 337.

2. Θεοδώρ. ἐπιστ. 86=M. 83, 1280—1281.

3. Πρόκλου: Λόγος εἰς τὸ γενέθλιον τοῦ Κυρίου=M. 65 c. 700. Ὁ Duchesne ἀδίκως θεωρεῖ αὐτὸν ὀλιγώτερον τοῦ Φλαβιανοῦ προσκείμενον εἰς τὴν δογματικὴν φρασιολογίαν τῶν Ἀντιοχέων. *Histoire ancienne de l'Église* (III, p. 396). Πρβλ. E. Schwartz: *Ueber die echte und inechte Schriften des Bischofs Proklos von K—pel*. 1914.

4. Ὁ Θεοφ. χρονογρ. σ. 98 ἐκδ. De Boor. λέγει περὶ τοῦ Χρυσοφίου ἀγωνιζομένου ν' ἀπομακρύνῃ τοῦ θρόνου τὸν Φλαβιανὸν ὑπὲρ τοῦ Εὐτυχοῦς. Ὁ δὲ Ἡρακλείδης (σ. 295) ἐπίσης δι' ὧν λέγει ὑπονοεῖ τοιοῦτο τι.

5. Ὁ Νεστόριος (ἐν Ἡρακλείδου Βιβλίῳ σ. 265) ἔγραψε περὶ τοῦ Φλαβιανοῦ ὅτι «δὲν εἶχε μεγάλην ἰκανότητα νὰ ὁμιλῇ δημοσίᾳ καὶ νὰ δημοσιεύῃ τοὺς λόγους του».

6. Ἄν εἶνε γνήσιος ὁ λατινιστὶ διασωθεὶς λίβελλος ἐκκλήσεως αὐτοῦ πρὸς

ἐλέγετο, διότι ἐπεδείξατο εὐμένειάν τινα πρὸς τοὺς καταδιωχθέντας ὑπὸ τοῦ ἀλεξανδρέως πάπα συγγενεῖς τοῦ Κυρίλλου¹. ἡ πρόσφατος ἱστορία Νεστορίου—Κυρίλλου ἐπανελαμβάνετο². Ἡ δὲ αὐτὴ ἐκήρυξεν ἀνοσιώτατον κατ' αὐτοῦ ἀγῶνα. Ὁ ἄθλιος ἀρχιεπισκοπὸς Χρυσάφιος ἐξ ὀνόματος τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου, ὃν ἤγε καὶ ἔφερε κατὰ βούλησιν, ἀπήτησε παρὰ τοῦ ἐκλεγέντος νέου ἀρχιεπισκόπου ν' ἀποστείλῃ τὰς ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ εὐλογίας. Ὁ Φλαβιανὸς δὲ ἀπέστειλε «καθαροὺς ἄρτους εὐλογίας». Ἄλλ' ὁ Χρυσάφιος «ἀποστρέψας ταύτας (τ. ἔ. τὰς εὐλογίας) ἐδήλωσε χρυσᾶς εὐλογίας ζητεῖν τὸν βασιλέα»· ὁ Φλαβιανὸς ἀνεδήλωσεν ὅτι δὲν εἶχε χρήματα ν' ἀποστείλῃ, ἐκτὸς ἂν πρὸς τοῦτο ἐχρησιμοποίει τὰ ἱερὰ σκευὴ τῆς Ἐκκλησίας³. τοῦτο γενόμενον ἐν ἀγνοίᾳ τῆς Πουλχερίας διέθηκε τὸν Θεοδόσιον δυσμενῶς πρὸς τὸν νέον πατριάρχη. Τὸν πρῶτον χρόνον τῆς ποιμαντορίας αὐτοῦ ὁ Φλαβιανὸς ἠσθάνθη τὴν πίεσιν τοῦ ἀρχιμανδριτοῦ Εὐτυχοῦς, ὅστις ἀποτυχῶν νὰ καταλάβῃ αὐτὸς τὸν θρόνον ἡξίου νὰ διευθύνῃ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ νὰ παρασύρῃ τὸν προϊστάμενον αὐτῆς εἰς τὸν κατὰ τοῦ «ἀναγεννωμένου» ἐν Συρίᾳ νεστοριανισμοῦ ἀγῶνα. Ὅτε οἱ κατὰ τοῦ Ἰβᾶ καὶ τοῦ Εἰρηναίου κατήγοροι κληρικοί, ἤδη πρὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Φλαβιανοῦ ἐλθόντες εἰς Κπολιν, ἐξησφάλισαν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Εὐτυχοῦς κατὰ τῶν «νεστοριανιζόντων» ἱεραρχῶν τῆς «Ἀνατολῆς», οὗτος δὲ ἀναφανδὸν ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῆς διδασκαλίας τῶν 12 Κεφαλαίων τοῦ Κυρίλλου καὶ ζωηρῶς ἐπεκοινωνήσε μετὰ τῶν ἐν τῇ «Ἀνατολῇ» ὁμοφρόνων καὶ ὑπεκίνησε διωγμὸν κατὰ τῶν τιμώντων τὴν μνήμην τοῦ Διοδώρου καὶ Θεοδώρου, οἱ περὶ τὸν Θεοδώρητον ἀνέλαβον τὴν ἄμυναν ἐν ὀνόματι τοῦ δογματικοῦ τύπου τῶν Διαλλαγῶν. Καὶ ὁ μὲν Θεοδώρητος συνέταξε καὶ ἐξέδωκε ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐραμιστῆς» ἀνασκευὴν τοῦ ἐν τῇ πρωτευουσίᾳ ἐκδηλωθέντος Μονοφυσισμοῦ⁴. Ὁ δὲ Δόμνος ἐξ ὀνόματος τῆς

Λέοντα: «ὃς (ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας) ἀφ' ἧς ἐπίσκοπος ἐγενόμην ἀσπόνδῳ ἔχθρῳ σφόδρα κατ' ἐμοῦ χρηταί, οὐδεμιᾶς αἰτίας προϋπηρηγμένης, οὐδεπώποτε ἰδίων με ἀξιώσας γραμμάτων, οὐδὲ τῆς κατὰ τὸν Κύριον ἡμῶν κηρυττομένης ἀγάπης, ἐμοῦ ἐν πάσιν αὐτῷ ἐς τόδε χαριζομένου».

1. Θεοφάν. σ. 98 «διότι μικρὰν ἐπικουρίαν παρέσχε τοῖς συγγενέσι τοῦ μακαρίου Κυρίλλου».

2. Ἀδ. Ν. Διαμαντοπούλου: Ἡ Τρίτη Οἰκ. Σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ σ. 50.

3. Θεοφάν. σ. 98 ἐκδ. De Boor πρβλ. καὶ Εὐάγγ. ἔ. Ἰστ. II, 2.

4. Ὁ Ἐραμιστῆς ἐν διαλογικῇ μορφῇ μεταξὺ Ὁρθοδόξου καὶ Μονοφυσίτου, ὅφ' ὃν καίπερ μὴ ὀνομαζόμενος ἐννοεῖται καὶ εὐκόλως διαφαίνεται ὁ Εὐτυχής, εἰς 3 δὲ τμήματα ὑπὸ τοὺς τίτλους Ἄτρεπτος, Ἀσύγχυτος, Ἀπαθής, ἀντιστοίχως πρὸς τὰς τρεῖς πλάνας; τὸ μεταβλητὸν ἢ τρεπτὸν τοῦ Θεοῦ,

ἀντιοχειακῆς συνόδου ἔγραψεν ὑπόμνημα πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ὑπεραμυνόμενος τῶν δύο ἐπιφανῶν ἀντιοχείων διδασκάλων, τῶν συκοφαντούμενων ὑπὸ τοῦ Εὐτυχοῦς· τοῦτον δὲ καταγγέλλει ὡς ἀνανεοῦντα τὴν ἀσέβειαν τοῦ Ἀπολλιναρίου καὶ διδάσκοντα μίαν ἐν τῷ Χριστῷ φύσιν, τὴν σύγχυσιν τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὸ ἐκ τούτου παθητὸν τῆς θεότητος¹. Εἰς ἐνίσχυσιν ὅμως τοῦ Εὐτυχοῦς ἐπῆλθεν ἡ ἐξ Ἀλεξανδρείας βοήθεια τοῦ Διοσκόρου. ὅστις κατήγγειλεν εἰς τὴν αὐλὴν τὸ ἀντικανονικὸν τῆς ἐκλογῆς τοῦ Εἰρηναίου καὶ τὴν περὶ τὸν Ἀντιοχείας νεστοριανίζουσαν κίνησιν². Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας ταύτης ἐπῆλθεν ἀπροσδόκητον διὰ τοὺς ἀντιοχείς· ὁ Θεοδόσιος διὰ διατάγματος, τῆ 17 Φεβρουαρίου 448, ἐπέτασε τὴν διὰ πυρὸς ἑξαφάνισιν τῶν συγγραμμάτων τοῦ Πορφυρίου καὶ Νεστορίου, ἀπειλήσας θάνατον κατὰ τῶν ἀναγινωσκόντων ἢ κρυπτόντων ταῦτα καὶ ὄρισας ὅπως μηδεὶς ἐκθέτῃ ἢ διδάσκῃ τι ἄλλο παρὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ καὶ Ἐφέσῳ ἔκτεθεῖσαν πίστιν. Ἵνα δὲ πάντες μάθωσι πόσον ἀγανακτεῖ ὁ βασιλεὺς κατὰ τῶν ὁπαδῶν τῆς ἀσεβοῦς αἰρέσεως, διατάσσει ἵνα ὁ Εἰρηναῖος, ὁ διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην προκαλέσας ποτὲ τὴν ὄργην τοῦ βασιλέως καὶ εἶτα, ἄγνωστον διατί, καίπερ δίγαμος, παρὰ τοὺς κανόνας χειροτονθῆις ἐπίσκοπος Τύρου, διωχθῆι ἐκ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης καὶ καθαιρεθῆις ἀποσυρθῆι καὶ ζήσῃ ἐν τῇ πατρίδι του³. Ἐν τῷ μεταξὺ εἰς τὴν πρωτεύουσαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους εἶχε φθάσει πρεσβεία ἐπισκόπων, ἐξ Ἀντιοχείας ἀποσταλεῖσα ὅπως ἀντιδράσῃ κατὰ τῶν ῥαδιουργιῶν τοῦ Διοσκόρου· ἡ πρεσβεία αὕτη ἐν πλήρει χειμῶνι διεληθούσα

τὴν σύγχυσιν τῶν δύο φύσεων καὶ τὸ παθητὸν αὐτοῦ, ἀνασκευάζει διὰ παμπόλλων ἐρμηνευτικῶν πατρικῶν χωρίων, ἐν οἷς καὶ αὐτοῦ τοῦ Κυρίλλου, τὸν Ἀπολλιναρισμόν ὑπὸ τὴν νέαν αὐτοῦ μορφήν. Migne t. 83 c. 28—317

1. Παρὰ Facundo Pro defens. trium Capitulorum VIII 5=Minge L. 67 c. 723—724. «Ἐναγκασόμεθα ἀνενεγκεῖν τῇ σῆ εὐσεβείᾳ ὅτι ὁ πρεσβύτερος Εὐτυχεῖς πειράεται τὴν ἀσέβειαν τοῦ αἰρεσιάρχου Ἀπολλιναρίου ἀνανεοῦν καὶ λυμῆνασθαι τῇ ἀποστολικῇ διδαχῇ, διαστρέφοντε τὸ δόγμα τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνοσαρκώσεως ὀνομάζει τὴν θεότητα τοῦ Μονογενοῦς καὶ τὴν ἀνθρωπότητα μίαν φύσιν, λέγων σύγχυσιν καὶ φερμὸν προσελθεῖν καὶ ἰδοποιεῖ τὸ σωτήριον πάθος αὐτῇ τῇ ἀπαθει θεότητι, τοὺς δὲ στύλους τῆς πίστεως γενομένουσ καὶ ἀγωνιστάς τῆς εὐσεβείας, οἱ λαμπρῶς ἀντιπορετάξαντο πάση αἰρέσει, Διόδωρον καὶ Θεόδωρον, ἀναθεματίσαι ἐτόλμησε». Ἐσφαλμένως ὁ Tillemont t. XV p. 486 καὶ 493 νομίζει τὸ ὑπόμνημα τοῦτο σταλὲν μετὰ τὴν καταδίκην τοῦ Εὐτυχοῦς.

2. Migne t. 83 c. 1376.

3. Mansi V. c. 420.

τὴν κεντρικὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ἐπικοινωνήσασα μετὰ πολλῶν ἐπισκόπων, ἐκόμιζεν ἐπιστολάς τοῦ Δόμνου καὶ Θεοδώρητου πρὸς πολλοὺς ἐπιφανεῖς μεγιστᾶνας φίλους αὐτοῦ, κυρίας τινάς, ἰσχυοῦσας ἴσως παρὰ τῆ αὐλῆ, πρὸς τοὺς παρεπιδημοῦντας μητροπολίτας Ἀγκύρας καὶ Σελευκείας καὶ πρὸς τὸν πατριάρχην Φλαβιανόν, καὶ τινας κληρικούς τῆς ἀρχιεπισκοπῆς¹. Ἐκτιθεῖς τὰ κατὰ τὴν ὄλην ὑπόθεσιν τοῦ ἀγῶνος κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς «Ἀνατολῆς», ὡς προερχομένου ἐν Κπόλει μὲν ἐκ τῆς αἰρετικῆς διδασκαλίας τοῦ Εὐτυχοῦς, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ ἐκ τῆς φιλοδοξίας καὶ τῆς ἀποκρουσθείσης ἐπεμβάσεως τοῦ Διοσκόρου εἰς τὰ τῆς ἀντιοχειακῆς Ἐκκλησίας παρὰ τὰ ἐν Νικαίᾳ νομοθετηθέντα, ὁ Θεοδώρητος παρακαλεῖ τοὺς ἰσχυροὺς φίλους ὅπως ὑπερασπίσουν αὐτὸν δεινῶς συκοφαντηθέντα ἐρήμην δὲ καὶ ἀκρίτως κατηγορούμενον καὶ ἔξ Ἀλεξανδρείας καὶ παρὰ τῆ αὐλῆ, διαφωτίσωσι δὲ καταλλήλως τὸν βασιλέα περὶ αὐτοῦ, καίτοι γνωρίζει ὅτι οἱ συκοφάνται ἔχουσιν ἰσχυροὺς προστάτας, πρὸ τῶν ὁποίων δειλιῶσι καὶ οἱ πιστοὶ αὐτοῦ φίλοι². Πρὸς δὲ τὸν Φλαβιανὸν γράφων ἀποκροεῖ μὲν πᾶσαν κατηγορίαν ὅτι διδάσκει κηρύττων δύο Ἰησοῦς, ἐκτίθησι δὲ τὴν ὀρθὴν περὶ ἐνανθρωπήσεως πίστιν κατὰ τὴν διατύπωσιν τῶν Διαλλαγῶν καὶ διαστέλλει αὐτὴν ἀπὸ τῆς τοῦ Σίμωνος καὶ Βασιλείδου καὶ Βαλεντίνου καὶ Βαρδησάνους καὶ Μαρκίωπος καὶ Μάνεντος, Θεὸν μόνον ἀποκαλούντων τὸν Χριστόν, καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ Ἀρείου καὶ Εὐνομίου, φρονοῦντων «σῶμα μόνον εἰληφέναι τὸν Θεὸν Λόγον, αὐτὸν δὲ τῆς ψυχῆς ἐν τῷ σώματι πληρῶσαι τὴν χρεῖαν», καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ Φωτεινοῦ καὶ Μαρκέλλου καὶ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως, «ἀνθρωπον μόνον λεγόντων τὸν Κύριον», μεθ' ὃ ἐπάγεται «Παρακαλῶ τοίνυν τὴν σὴν ἀγίωσύνην τὴν καθ' ἡμῶν συνεθεῖσαν λῦσαι συκοφαντίαν καὶ τὰς μάτην ἡμῖν λοιδορουμένας χαλινῶσαι γλώττας».

10. Ἐνώπιον τῆς οὕτω δημιουργηθείσης καταστάσεως καὶ τοῦ

1. Ἐπιστολαὶ 88 Ταύρω πατρικίῳ (Migne t. 83 c. 1281—4), 90 Λουπικίνῳ μαγίστρω (c. 1284—1285), 89 Φλωρεντίῳ πατρικίῳ (c. 1284), 91 Εὐτυχίῳ ὑπάρχῳ (c. 1285), 91 Ἀνατολίῳ πατρικίῳ (c. 1285—1288), 93 Σενάτορι πατρικίῳ (c. 1288), 94 Πρωτογένει ὑπάρχῳ (c. 1289), 95 Ἀντιόχῳ ὑπάρχῳ (αὐτόθι), 86 Νόμῳ πατρικίῳ (c. 1289), 97 Σπορακίῳ κόμητι (c. 1292), 103 Ἀπολλωνίῳ κόμητι (c. 1295), 99 Κλαυδιανῷ ἀντιγραφεῖ (c. 1292), 101 Κελλερίῳ διακόνῳ (αὐτ.), 105—106 Εὐλόγιῳ καὶ Ἀβραμίῳ οἰκονόμοις (c. 1297—1299) 102 Βασιλείῳ ἐπ. Σελευκείας (c. 1296), 109 Εὐσεβίῳ ἐπ. Ἀγκύρας (c. 1301—1304), 104 Φλαβιανῷ Κπόλεως (c. 1297—1300).

2. Migne t. 83 c. 1296 ἐπιστ. Βασιλείῳ Σελευκείας.

κινδύνου νὰ ἐπαναληφθῆ ὁ μόλις λωφῆσας σάλος τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Φλαβιανὸς παρεκάλεσεν ἐπὶ τούτῳ τὸν Εὐτυχῆ νὰ παύσῃ συνταράττων τὰς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ, οὕτω πολὺ δοκιμασθεύσας ἐκ τῶν προτέρων ταραχῶν, καὶ νὰ σεβασθῆ τὸ ἐπιτευχθὲν εἰρηνικὸν καθεστῶς τῶν Διαλλαγῶν¹, ἵνα πρὸς τοῖς ἄλλοις μὴ νομισθῆ ὅτι ἐκ φόβου προσωπικοῦ δὲν ἀνεκίνησε δογματικὸν ζήτημα ἐπὶ τῶν προκατόχων του, Μαξιμιανοῦ καὶ Πρόκλου, καὶ ὅτι πράττει τοῦτο νῦν ἐπ' αὐτοῦ, ἐκ ταπεινοφροσύνης ὑποχωροῦντος εἰς ὅλας τὰς ἀξιώσεις τοῦ ἰσχυροῦ μοναχοῦ². Ἐκ τῆς περὶ τούτου διηγήσεως τοῦ Νεστορίου δὲν φαίνεται ἂν ὁ Φλαβιανὸς εἰς τὸ διάβημα τοῦτο ἐχρησιμοποίησε τὸν σχολαστικὸν Εὐσέβιον, τὸν πολέμιον τοῦ Νεστορίου, οὐ πρὸ πολλοῦ γενόμενον ἐπίσκοπον Δοουλαίου, φίλον καὶ συναγωνιστὴν ἄλλοτε τοῦ Εὐτυχοῦς κατὰ τοῦ ἔξοριστοῦ ἡδὴ ἐκείνου Πατριάρχου· δὲν εἶνε ὅμως τοῦτο ἀπίθανόν. Ὁ Εὐτυχῆς ἀπροκαλύπτως ἐδήλωσεν εἰς τὸν Φλαβιανόν, ὅτι προθύμως βοηθεῖ αὐτὸν ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀξιοῖ ἐπ' αὐτοῦ νὰ πράξῃ ἀναφανδὸν ὅ,τι ἐπὶ τῶν προκατόχων του ἠναγκαζέτο νὰ ὑποκρίνεται· πρέπει νὰ καταδικασθῆ καὶ ξεφανισθῆ ὀριστικῶς ἢ οὐσιωδестέρα τοῦ νεστοριανισμοῦ διδασκαλία, οὐχὶ δηλ. ἢ περὶ δύο προσώπων ἐν τῷ Χριστῷ συνυπαρχόντων, ἀλλ' ἢ περὶ δύο φύσεων ἐν αὐτῷ μετὰ τὴν ἔνωσιν πίσις³. Ἡ δογματικὴ αὕτη διατύπωσις τῆς νέας διδασκαλίας τοῦ Εὐτυχοῦς εἶνε προφανῶς φυσικὴ περαιτέρω ἐξέλιξις τῆς ἀσαφοῦς διατυπώσεως ἐν τοῖς 12 Κεφαλαίοις τῆς περὶ ἔνσαρκώσεως θεωρίας τοῦ ἁγ. Κυρίλλου, ἣν οὗτος ἐγκατέλιπεν ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς συμφωνίας τῶν Διαλλαγῶν. Διακρίνων σαφῶς τὰς ἐννοίας «φύσις» καὶ «πρόσωπον», ὡς τοῦτο ἔπραττον καὶ οἱ Ἀντιοχεῖς, ὁ Εὐτυχῆς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ πῶς αἱ δύο φύσεις ἠδύναντο ν' ἀποβῶσι μετὰ τὴν ἔνωσιν μία, ὡς ἤθελεν ὁ Κύριλλος, ἄνευ ἀλλοιώσεως τῆς ἑτέρας καὶ δὴ φυσικῶς τῆς ἀνθρωπίνης· δὲν ἦτο δυνατόν νὰ παραμείνουν μετὰ

1. Ἡρακλείδου Ἀσμασκηνοῦ σ. 295. ἔκδ. F. Nau.

2. Ἐξήτει παρ' αὐτοῦ νὰ μὴ διεγείρῃ κατ' αὐτοῦ «ὅ,τι δὲν διηγέθη ἐπὶ τῶν προκατόχων μου, ἵνα μὴ νομισθῆ ὅτι ὁ φόβος ἐκόλυσε νὰ προκληθῆ (τοῦτο τὸ ζήτημα) κατὰ τοῦτον, ἐνῶ θὰ προκληθῆ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου, διὰ τὴν ἀμέλειάν μου». αὐτ.

3. «Δὲν ἐξεδιώχθη (ὁ Νεστόριος) διότι ὠμολόγησε δύο Υἱοὺς διακεκριμένους ἀπ' ἀλλήλων, ἑκατέρου ὑπάρχοντος κατ' ἰδίαν υἱοῦ, ἀλλὰ διότι ὠμολόγησε δύο φύσεις τελείας καὶ ἐν μόνον πρόσωπον ἐκ τῶν δύο. Αἱ δύο αὗται φύσεις ἀναγκαίως ὠνομάσθησαν δύο Υἱοί, διότι τὸ (ὄνομα) Υἱὸς ἀπεδόθη εἰς ἑκατέραν τῶν φύσεων, εἰς δι' ἑκατέραν αὐτῶν» (αὐτ. σ. 296).

τὴν ἔνωσιν ἀμφοτέραι αἱ φύσεις «τέλειαι», ὡς ἐδίδασκεν ἡ διατύπωσις τῶν Διαλλαγῶν. Ἐκ τούτου μόνη διέξοδος ὑπῆρχεν ἡ παραδοχὴ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ὡς οὐχὶ ὁμοουσίου πρὸς τὸ ἀνθρώπινον, ἄρα οὐχὶ ἐκ τῆς Παρθένου ληφθέν, ἀλλὰ θείας προελεύσεως καὶ δὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατελθόν, ὅπως οὕτως ἀποτελεσθῆ ἡ μία φύσις. Οὕτω, κατὰ τὸν Εὐτυχιῆ, ἀσφαλέστερον κατωχυροῦται ὁ ὅρος «Θεοτόκος». Τὸ ἐξίσου ἀψυχολόγητον καὶ ἀντιχριστιανικὸν τῆς θεωρίας ταύτης εἶνε προφανές. Ἀρνούμενος τὸ ὁμοούσιον πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ καθίστη ἔτι μᾶλλον ἀπαράδεκτον τὸν ὅρον «Θεοτόκος», τῆς Παρθένου Μαρίας μὴ δυναμένης νὰ γεννήσῃ σῶμα ὑπερφυσικῆς οὐσίας ἠνωμένης εἰς μίαν φύσιν μετὰ τῆς θείας οὐσίας. Τὸ δ' ἔργον τῆς διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου ἀπῆται τελείαν φύσιν αὐτοῦ, σάρκα δηλ. ἐψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ, ὡς ἔλεγον ὁ τε Κύριλλος καὶ ὁ Νεστόριος καὶ ὡς διετύπωσε σαφέστερον τὸ Σύμφωνον τῶν Διαλλαγῶν. Ἡ αἰρετικὴ αὕτη διδασκαλία τοῦ Εὐτυχοῦς προηκόλησε πρῶτον τὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας Κπόλεως καταδίκην αὐτοῦ ἐν τῇ ἐνδημούσῃ Συνόδῳ (8—22 Νοεμβρίου 448)· εἶτα τὴν σύγκλησιν οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐν Ἐφέσῳ, τῆς ἀποκληθείσης «ληστρικῆς» (8-22 Αὐγούστου 449) καὶ τέλος τὴν ἐν Χαλκηδόνι δ' οἰκουμενικὴν Σύνοδον. Τὰ τρία ταῦτα στάδια τῆς ἱστορίας τοῦ Μονοφυσισμοῦ θὰ ἐξετάσωμεν καὶ θὰ ἐκθέσωμεν ἐν τῇ μελέτῃ ἡμῶν ταύτῃ.

Συνεχίζεται

ΑΔΑΜ. Ν. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ